

Vapaan sivistystyön kehittämisohjelma linjaa lähivuosien toimintaa

Lakiin saatiin uudet tehtävät, rahoitusjärjestelmän uudistus tökkii

PEKKA SALLILA

Vapaan sivistystyön kehittämisohjelma vuosille 2009–2012 tähtää alan oppilaitosten toimintaedellytysten parantamiseen. Siltä on odotettu eniten rahoitusjärjestelmää parantavia uudistuksia. Jotakin ohjelman toimeenpanossa jo tapahtunut, mutta varsin maltillistenkin esitysten eteenpäin vieminen tuntuu olevan hidasta ja hankalaa.

Vapaan sivistystyön vuosien 2009–2012 kehittämisohjelman (KEHO) valmistelu käynnistyi talvella 2008 toiveikkaissa tunnelmissa. Johtaja Marita Savolan vetämän virkamiestyöryhmän loppuraportti valmistui viime vuoden maaliskuussa. Se otettiin oppilaitoskentällä ja järjestöissä varsin myönteisesti vastaan, vaikka siinä jätettiin monet keskeiset uudistusehdotukset kokonaan jatkovalmistelun varaan. Puolitoista vuotta raportin valmistumisen jälkeen näyttää siltä, että ohjelman toimeenpano viivästyy ja osa tehdyistä ehdotuksista uhkaa jäädä toteutumatta.

Kehittämisohjelman toimenpide-ehdotukset kattavat neljä aluetta: (1) vapaan sivistystyön tavoitteiden ja tehtävien määrittelyn tarkistaminen, (2) rahoitusjärjestelmän uudistaminen, (3) oppilaitos- ja ylläpitäjäjärakenteen kehittäminen sekä (4) laatua ja vaikuttavuutta parantavat toimenpiteet. Loppuraportti sisälsi täsmällisiä ehdotuksia ensimmäisen alueen osalta. Rahoitusta koskevat ehdotukset saatiin valmiiksi sitä varten asetetussa työryhmässä viime maalikuussa. Rakenteiden uudis-

tamisessa sekä laadun ja vaikuttavuuden parantamisessa jatkovalmistelu on edennyt hitaammin, minkä takia niitä koskeviin tarkempiin arviointeihin ei vielä ole edellytyksiä.

Tarkoituksipykälät korostavat yhteiskunnallisia tehtäviä

Marita Savolan ryhmän tärkeimmistä ehdotuksista on tähän mennessä toteutunut vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttaminen toiminnan tarkoitusta ja lain piiriin kuuluvien oppilaitosten määrittelyä koskevien pykälien osalta. Vuoden alussa voimaan tulleet muutokset ovat täsmälleen loppuraportin ehdotusten mukaisia. Muutoksilla halutaan painottaa vapaan sivistystyön tehtäviä yhteiskunnan ja kulttuurin muutoksen vaatimaan suuntaan. Samalla on pyritty siihen, että kullakin oppilaitosmuodossa olisi entistä selkeämmin oma roolinsa ja omat tehtävänsä aikuiskoulutuksen kentässä.

Viime vuoden loppuun voimassa olleessa lais-

sa vapaan sivistystyön tarkoitus määriteltiin yhdellä lauseella. Toiminnan tarkoitus oli *tukea elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yksilöiden persoonallisuuden monipuolista kehittämistä ja kykyä toimia yhteisössä sekä edistää kansanvaltaisuuden, tasa-arvon ja moniarvoisuuden toteutumista suomalaisessa yhteiskunnassa.*

Uuden tarkoituspöytäkirjan määrittely on aiempaa selvästi pitempi ja eroaa siitä painotukseltaan mielenkiintoisella tavalla. Siinä korostuvat kytkennät kestäväan kehitykseen, globaaliin ajatteluun ja monikulttuurisuuteen. Pöytäkirjan ensimmäisessä momentissa toiminta sidotaan vahvasti yhteiskunta- ja demokraatiopolitiikan tavoitteisiin. Sen mukaan vapaan sivistystyön tarkoitus on *järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.*

Toisessa momentissa sanotaan, että *koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittämistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestäväan kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista.* Uusiin korostuksiin tässä kuuluu myös vaikuttaminen hyvinvointiin. Toiminnan luonnetta määritetään samassa momentissa seuraavasti:

”Vapaassa sivistystyössä korostuu omakohtainen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.” Muotoilu tekee eroa vapaan sivistystyön ja muun aikuiskoulutuksen välille.

Lain tarkoituspöytäkirjan muutos otettiin kentällä vastaan positiivisesti – siihen ei taidettu edes kiinnittää kovin paljon huomiota. Tätä on pidettävä yllättävänä, sillä muutos merkitsi yksilön kehittämisen laittamista ykköspaikalta selvästi sivummalle. Näkyvimmin sitä arvosteli tietokirjailija Seppo Niemelä, yksi alan keskeisiä vaikuttajia 1990-luvun alusta lähtien. Hän jätti marraskuussa 2009 eduskunnan sivistysvaliokunnalle kannanoton, jonka mukaan itsen kehittäminen tulee ottaa toiminnan tarkoitukseksi yhteisöllisen ja yhteiskunnallisen painotuksen rinnalle. Hän esitti, että muotoilu *yhteiskunnan eheys, tasa-arvo ja aktiivinen kansalaisuus* korvataan sanoilla *itsen kehittäminen, aktiivinen kansalaisuus ja yhteiskunnan eheys.*

Niemelä sanoo ymmärtävänsä uuden muotoilun perustelut. Vapaa sivistystyö on käytännössä painottunut yksipuolisesti yksilöllisiin tavoitteisiin ja niissäkin varsin kapeille itsensä kehittämisen alueille. Kansalaiskasvatusta ja demokratiaoppia on laiminlyöty. Sivistystyötä on syytä kangeta sosiaalisen koheesion ja aktiivisen kansalai-

suuden ongelmien korjaamiseen. Niemelän mukaan perimmäinen haaste on kuitenkin edelleen edistää yksilön itsenäistä toimintakykyä. Jos tätä ei oteta huomioon, ei myöskään yhteisöllisiä tai yhteiskunnallisia tavoitteita voida saavuttaa.

Uudet muotoilut voidaan lukea niin, että sivistyksen itseisarvo on unohdettu ja sen välinearvo korostuu entistä enemmän. Jos vapaan sivistystyön oppilaitosten toimintaa arvioidaan tulevaisuudessa lakitekstin painotuksista lähtien, saattaa esimerkiksi taideaineiden opetuksen ja taidekasvatuksen arvo jäädä pimentoon. Ehkä juuri arviointien yleistymisen takia lakitekstin muutoksilla on enemmän merkitystä kuin aiempien kokemusten pohjalta tulee ajatelleeksi.

Oppilaitosmuotojen rooleja yritetään selkeyttää

KEHO-prosessin alkuvaiheessa esitettiin julki- suudessakin rohkeita arvailuja, tähdätäänkö toimialan rakenteellisessa kehittämisessä oppilaitosmuotojen yhdistämiseen toisiinsa. Viisi oppilaitosmuotoa, kansalaisopisto, kansanopisto, opintokeskus, kesäyliopisto ja liikunnan koulutuskeskus, saattaa näyttää aikuisoppijan ja ulkopuolisen asiantuntijan näkökulmasta epätaimokaisen mukaiselta ja epätaloudelliselta yliorganisoinnilta. Niiden toiminnot menevät päällekkäin ja limittäin monella koulutusalailla ja monella paikkakunnalla. Aikuisoppija saattaa olla ihmeissään, kun samanlaista kielikoulutusta saa samalla paikkakunnalla kolmelta tai neljältä erilaiselta vapaan sivistystyön oppilaitokselta.

Savolan valmisteluryhmä päätyi odotetusti siihen, ettei oppilaitosten perusrakenteeseen puututa. Lain piiriin kuuluva toiminta määritetään edelleen viiteen oppilaitosmuotoon jakautuvalla rakenteella. Kolmen oppilaitosmuodon määritelmään tehtiin lainmuutoksen yhteydessä kuitenkin merkittäviä tarkistuksia.

Kansalaisopistojen luonnetta ja tehtäviä koskeva kohta jätettiin uudessa laissa entiselleen. Ne ovat paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuvia oppilaitoksia, jotka tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiselle. Avara muotoilu kertoo siitä, että kansalaisopistot ovat jatkosakin vapaan sivistystyön palvelutuotannon perusta. Opintokeskukset järjestävät opintoja *itse sekä yhdessä kansalais- ja kulttuurijärjestöjen kanssa elinikäisen oppimisen, hyvinvoinnin ja*

aktiivisen kansalaisuuden sekä demokratian ja kansalaisyhteiskunnan toiminnan edistämiseksi. Hyvinvoinnin edistäminen on ainoa uusi elementti keskusten yhteiskunnallista osallistumista painottavissa tehtävissä, joiden edellisestä tarkistuksesta ei ehtinyt kulua kuin muutama vuosi.

Kansanopistojen määritelmä pantiin lainmuutoksen yhteydessä uusiksi työryhmän ehdotuksen mukaisesti. Entisen momentin mukaan kansanopistot ovat väljästi *sisäoppilaitoksia, joiden tarkoituksena on edistää kansalaisten omaehtoista opiskelua siten, että kukin kansanopisto voi samalla painottaa arvo- ja aatetaustaansa ja kasvatusavoitteitaan.* Uudessa momentissa opistojen luonnetta koskeva kohta on tiukennettu muotoon *kokopäiväisiä opintoja tarjoavia sisäoppilaitoksia.* Tehtävää on tarkennettu merkittäväällä tavalla: *opistot järjestävät mahdollisuuksia nuorten ja aikuisten omaehtoiseen opiskeluun, edistävät opiskelijoiden koulutusvalmiuksia sekä kasvattavat heitä yksilöinä ja yhteiskunnan jäseninä.* Viittaus omaan arvotaustaan ja aatteeseen on siirretty toiseen kohtaan, kaikkia oppilaitosmuotoja koskevaksi.

Kansanopistojen momentista käytiin Savolan ryhmän raporttia laadittaessa kovaa väantöä. Suomen Kansanopistoyhdistyksen yritys höllentää määritelmää ei johtanut tuloksiin. Yhdistys ajoi lakiin määritelmää monialaisesta oppilaitoksesta ja pääsääntöisesti sisäoppilaitoksesta. Näillä muotoiluilla se etsi yhtäältä legitimitettiin ammatilliseen koulutukseen keskittyville opistoille, toisaalta avauksia päiväkansanopistotoiminnalle. Savolan ryhmä ei yksiselitteisesti hylännyt päiväkansanopistoa, vaan lupasi, että sen tarpeellisuutta selvitetään rahoitusjärjestelmän uudistuksen yhteydessä.

Kesäyliopistojen toiminnalle on uudessa laisassa aiempaa selkeämpi määritelmä. Niille osoitetaan nyt oma erityinen kohderyhmänsä. Entisen avaran muotoilun mukaan ne järjestivät *avointa yliopisto-opetusta ja muuta koulutusta.* Nyt niiden työnä on *avoin korkeakouluopetus sekä alueen muihin osaamis- ja sivistystarpeisiin vastaaminen ottaen huomioon myös korkeakoulutettu väestö.*

Liikunnan koulutuskeskusten tehtävät rajattiin vanhassa momentissa liikunta-alan koulutukseen ja valmennustoimintaan. Uusi tehtävämääritys on selvästi tätä laaja-alaisempi. Mukaan on otettu hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä järjestötoiminnan palveleminen. Liikunta-alan rinnalla

korostetaan koko väestön tarpeisiin vastaamista.

Mitä oppilaitosmuotojen tehtäviin tulleiden muutosten takana on? Osittain on kysymys siitä, että uusiin momentteihin on kirjoitettu näkyviin oppilaitosten toiminnassa viime vuosina toteutuneet uudet painotukset. Tämä koskee ainakin opintokeskuksia ja liikunnan koulutuskeskuksia. Kesäyliopistojen ja kansanopistojen muutoksissa näkyy sen sijaan enemmän pyrkimys suunnata toimintaa toiseen suuntaan kuin mitä käytännön kehitys on tuonut mukanaan. Esimerkiksi kansanopistojen internaatti-luonteesta halutaan pitää kiinni, vaikka se on todellisuudessa ohentunut tuntuvasti jo vuosikymmenien ajan ja vaikka Kansanopistoyhdistys on halunnut höllentää lain sitä koskevaa määritelmää. Jää nähtäväksi, miten opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa opistojen kehitystä internaatin kannalta. Ylläpitämislupien järjestelmän uudistaminen saattaa tuoda uusia keinoja kentän kehityksen seurantaan ja ohjaamiseen. Tähän asti hallinto on ollut sen suhteen vähintäänkin liberaali tai suurpiirteinen. Onhan kansanopiston ylläpitämislupa annettu sellaisellekin oppilaitokselle, jolla ei ole asuntolapaikkoja ollenkaan.

Oppilaitosten tehtäviä ja luonnetta koskevat uudet määritelmät eivät kaikilta osin vastaa Savolan työryhmän itse uudistukselle asettamia tavoitteita, joiden mukaan kullakin oppilaitosmuodolla tulee olla aiempaa selkeämmin oma roolinsa, tehtävänsä ja painotuksena. Määritelmät eivät tue odotusten mukaisesti oppilaitosten tarkoituksenmukaista työnjakoa ja keskinäistä yhteistyötä. Ne antavat kuitenkin aiempaa paremmat lähtökohdat työnjaon kirkastamiselle ja päällekkäisyyksien purkamiselle pitemmällä tähtäimellä.

Kehittämisrahoitus korjaa perusrahoituksen heikkouksia

Rahoitusjärjestelmän puolella KEHOn tärkein anti on tähän mennessä ollut laatu- ja kehittämisrahoituksen (LAKE) käyttöönotto. Niitä koskevat säädökset saatiin mukaan vuoden alussa voimaan tulleeseen lainmuutokseen. Niillä tuetaan kuluvas- ta vuodesta lähtien sekä vapaan sivistystyön yhteisiä että oppilaitosmuotokohtaisia kehittämistävoitteita. Avustusten osuus voi olla enintään 15 prosenttia oppilaitosmuotojen valtionosuusrahoituksesta. Lain perustelujen mukaan avustusten osuutta voidaan lisätä sen jälkeen, kun toiminnasta on saatu riittävästi kokemuksia ja jaon pohjaksi on käytettävissä riittävä tietopohja.

LAKE-avustusten käytölle asetetut yhteiset, kaikkia oppilaitosryhmiä koskevat tavoitteet on ryhmitelty (1) elinikäisen oppimisen ja (2) saavutettavuuden otsikoiden alle. Ensiksi mainittu tavoite on rakennettu kolmelle alatavoitteelle: (a) eri väestöryhmien sivistys- ja osaamistarpeisiin monipuolisesti vastaava koulutustarjonta, (b) hakeva toiminta ja koulutusmahdollisuuksia koskeva tiedotustoiminta sekä (c) aikuisopiskelussa ali-edustettujen ryhmien ja erityisryhmien koulutusmahdollisuudet. Savutettavuuden tavoitteeseen kuuluu (a) opintoihin osallistumisen alueellisen saavutettavuuden varmistaminen, (b) eri kieliryhmien huomioon ottaminen toiminnassa ja (c) erityistä tukea tarvitsevien ryhmien koulutukseen pääsyn edistäminen.

Oppilaitosmuotojen LAKE-rahoituksen tavoitteet perustuvat pitkälle KEHO-prosessin aikana käytyyn keskusteluun niiden erityistehtävistä ja yhteiskunnan muutoksen mukanaan tuomista uusista haasteista. Kansalaisopistojen erityistavoitteet koskevat tietoyhteiskuntavalmiuksia ja sosiaalisen median käyttöä, hyvinvointia ja terveyttä sekä monikulttuurisuutta ja kestävää kehitystä. Kansanopistojen tavoitteet painottavat nuorten syrjäytymisen estämistä ja koulutuksen nivelvaiheisiin liittyvää toimintaa. Muita tavoitteita ovat internaattipedagogiikan sekä uusien koulutusmallien ja opetusmuotojen kehittäminen. Kesäyliopistojen LAKE-tavoitteiksi on asetettu yliopisto-opiskelua tukevan opintoneuvonnan kehittäminen ja avoimen korkeakoulutoiminnan alueellinen verkostoituminen. Opintokeskusten erityisissä tavoitteissa on etusijalla yhteiskunnallisen osallistumisen ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien lisääminen ja monipuolistaminen. Tavoitteissa mainitaan myös yhteisön ja yksilön hyvinvointi ja elämänhallinta sekä kestävä kehitys ja monikulttuurisuus.

LAKE-avustukset ovat uusi väline nostaa vapaan sivistystyön oppilaitosten toiminnan tasoa ja vaikuttavuutta. Periaatteessa yhtä tärkeitä ovat vastikään käyttöön otetut opintoseteliavustukset, joilla on parannettu lähinnä ali-edustettujen ryhmien opiskelumahdollisuuksia. Nämä rahoitusmuodot voivat yhdessä korjata oppilaitosten perusrahoituksen, suoriteperusteisen valtionosuusrahoituksen heikkouksia. Ne kannustavat panostamaan laatuun ja kehittämiseen, kun laskennallinen rahoitus palkitsee vain määrästä. Niiden merkitys ja painoarvo riippuvat luonnollisesti siitä, millaisia määrärahoja niitä varten osoitetaan valtion talousarviossa tulevien vuosien aikana.

Valtionosuusjärjestelmän korjaukset epävarmoja

KEHOn loppuraportin linjausten mukaisesti on vapaan sivistystyön valtionosuusrahoituksen uudistamistarpeista tehty laaja selvitys. Marita Savolan johtama rahoitusryhmä julkisti niitä koskevat ehdotuksensa viime maaliskuussa. Ryhmän lähtökohtana on, että toiminnan pääasiallisena rahoitusmuotona säilyy jatkossakin todellisiin kustannuksiin perustuva laskennallinen valtionosuus, jossa yksikköhinnat lasketaan nelivuotiskausittain ja tarkistetaan indeksin mukaan vuosittain. Työryhmä piti rahoituksen keskeisenä ongelmana talousarviossa määriteltyjen suoritemäärien alimitoitusta. Toteutuneen koulutuksen volyyymi on useimmissa oppilaitosmuodoissa selvästi suurempi kuin rahoituksen piiriin budjetissa merkitty suoritemäärä.

Rahoitusryhmän esittää, että kolmen oppilaitosmuodon suoritemääriä lisätään valtion talousarviossa lähemmäksi todellista toteutumaa. Tavoite koskee kansalaisopistoja, kesäyliopistoja ja opintokeskuksia. Tavoitetta ei täsmennetä mitenkään lisäysten määrien eikä aikataulun osalta. Vielä yleisemmälle tasolla ryhmä jättää ratkaisun etsimisen kansanopistojen perusrahoituksen keskeisimpään ongelmaan, rahoituksen tason jälkeenjääneisyyteen. Se ei ota yksiselitteistä kantaa Suomen Kansanopistoyhdistyksen lausumaan, jonka mukaan opistojen vapaan sivistystyön toimintaedellytyksiä vahvistettaisiin parhaiten nostamalla niiden valtionosuusprosentti 57:stä 65:een, samalle tasolle opintokeskusten ja liikunnan koulutuskeskusten kanssa. Ryhmä tyytyy toteamaan, että lausuma on perusteltu.

Kansalaisopistojen puolella rahoitusryhmän tärkein yksilöity ehdotus koskee yhteen yksikköhintaan siirtymistä. Nykyään opetustunnin hinnassa on 15 prosentin korotus niissä opistoissa, joiden sijaintikunnan asukastiheys on yli sata. Muutos on tarkoitus toteuttaa kolmen vuoden siirtymäajalla, ja tiheään asuttujen kaupunkikuntien opistojen menetykset luvataan korvata ylimääräisillä avustuksilla. Porrastukselle ei ole osoitettu KEHO-prosessin aikana kiistattomia perusteluja. Yhden hinnan järjestelmällä tähdätään opistotoiminnan alueelliseen tasa-arvoon. Harvaan asutuilla seuduilla kansalaisopistopalveluilla on aikuis-koulutuksessa ja kulttuurityössä suhteellisesti suurempi merkitys kuin väestökeskuksissa, joissa on tarjolla monipuolisemmin muita oppimispalveluja.

Kansanopistoilla on koko KEHO-prosessin aikana ollut suurimmat odotukset rahoitusryhmän työtä kohtaan. Kun ehdotus valtionapuprosentin nostamisesta näyttää tulleen kohteliaasti torjutuksi, mielenkiinto on suunnattu valtionavun porrastuksen nykyistä laaja-alaisempaan käyttöön. Tätä on perusteltu opistojen toteuttaman vapaan sivistystyön eri alojen erittäin suurilla kustannuseroilla. Työryhmä ei lämmennyt porrastusten käytön lisäämiselle, vaan tyytyy esittämään pieniä tarkistuksia vammaisten koulutukseen tulevan valtionosuuden korotuksiin. Työryhmän raportissa pistää silmään kannanotto niin sanottujen lyhytkursiopiopistojen, lähinnä ay-järjestöjen oppilaitosten, saamaan valtionosuuden korotukseen. Kun muun muassa Valtiontalouden tarkastusvirasto on kiinnittänyt huomiota siihen, ettei porrastukselle ole missään vaiheessa esitetty selvää perustelua, työryhmä esittää, että korotusta myönnetään jatkossa työelämään liittyvien erityiskoulutustehtävien perusteella. Raportista saa sellaisen käsityksen, että erityistehtävien käyttämistä muiden alojen koulutusta – esimerkiksi taideopetusta – tarjoavien opistojen rahoituksen tukemiseksi ei rahoitusryhmässä ole harkittu.

Rahoitusryhmän opintokeskuksia koskevista kannanotoista on kiintoisin ehdotus opintokerhotoiminnan rahoituksen yhdistämisestä muun opintotoiminnan valtionosuuteen. Tarkoituksena on valmistella malli, jossa opintokeskuksilla olisi yksi suorite ja yksi yksikköhinta. Uudistuksella lisätäisiin opintokeskusten päättäntävaltaa toiminnan kohdentamisessa opintokerhojen ja muun opintotoiminnan välillä kohderyhmien tarpeiden mukaan. Vertaisryhmäoppimisen ajatukseen perustuvan opintokerhotoiminnan osuus koko rahoituksesta voisi olla enintään 15 prosenttia. Perimmäisenä tavoitteena on luoda edellytyksiä opintokerhon käytön laajentamiselle kansalaisjärjestöjen piirissä. Opintokerhotoiminnan alamäki on johtunut pitkälle siitä, että sen rahoituksen kehittäminen on lyöty laimin useiden vuosikymmenien ajan.

Sitä, miten rahoitusryhmän ehdotuksille käy, on vielä ennenaikaista arvuutella. Väliaikatiedot kertovat kuitenkin vastuksista ja vaikeuksista. Kansalaisopistojen yhden yksikköhinnan malli on jo ehditty jättää pois eduskunnalle annettavasta lakiesityksestä. Kuntaliitto ja pääkaupunkiseudun kunnat ovat vastustaneet opistokentän yksimielisesti kannattamaa uudistusta vastaan. Opintokerhojen rahoitusuudistuksen valmistelussa ei ole löydetty uskottavia ja toimivia malleja. Se, miten

käy budjetin suoritelmäärille ja kansanopistojen valtionapuprosentille, riippuu siitä, millaisen painoarvon poliittinen päätöksentekijä vapaalle sivistystyölle ensi kevään vaalien jälkeen muodostettavassa hallituksessa antaa.

Hidas alku rakenteellisessa kehittämisessä

KEHOn rakenteellista kehittämistä koskevien linjausten ja toimenpiteiden jatkovalmistelun tuloksia on tässä vaiheessa vaikea arvioida. Ensimmäisenä ministeriön työlistalla ovat olleet kansanopistot, joiden kentässä järjestelyjen tarve on todettu kaikkein suurimmaksi. Oppilaitos- ja ylläpitäjä rakenteen uudistamisen ensimmäiset pilotit ovat liikkeelle ministeriön rahoittamina. Alkuvaiheessa näytti siltä, että opistot suhtautuvat rakenteen muutoksiin, ainakin yhdistämissiin, hyvin pidättyvästi. Se on ymmärrettävää, mutta pitemmän päälle lyhytnäköistä ja vahingollista. Vuoden loppuun mennessä saadaan useista pilottihankkeista tietoa siitä, miten rakennejärjestelyt voivat edetä.

Kansalaisopistoissa rakenne muuttuu melkoisen kovaa vauhtia kuntakentän murroksen myötä. Uusia seutuopistoja on syntynyt joka puolelle maata. Ongelmitta järjestelyt eivät ole sujuneet, mutta hyviä uutisia on saatu varsinkin opetukselta. Isommissa yksiköissä opetustarjonta on monipuolisempaa ja paremmin suunniteltua kuin hyvin pienillä resursseilla, usein sivutoimisesti hoideutuissa yksiköissä. Opistojen seutuistumisen ko-naisarvion aika saattaa olla jo ensi vuonna.

Lisää aiheesta

http://sivistys.net/nakokulmat/paatoimittajalta/KEHOn_toimeenpano_tokki.html